

Bhagavad Gita

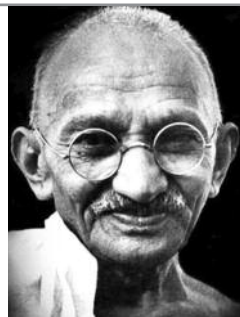

Veier til frihet

Bhagavad Gita

1	Arjunas sorg	7
2	Kunnskapens yoga	13
3	Karma yoga	21
4	Handlingens opphør gjennom kunnskap	27
5	Sann forsakelse	33
6	Meditasjon	37
7	Kunnskap og visdom	43
8	Det uforanderlige Selv	47
9	Den kongelige hemmelighet	51
10	Den guddommelige herlighet	55
11	Den guddommelige kosmiske form	61
12	Veien av hengivelse	69
13	Feltet og det som vet om feltet	73
14	De tre gunaene	77
15	Den høyeste ånd	81
16	De guddommelige og demoniske riker	85
17	Å skjelne mellom tre slags tro	89
18	Frigjøring gjennom forsakelse	93
ETTERORD		103
ORDFORKLARING		151

Gitaen er den universelle mor. Hun avviser ingen. Døren hennes står vid åpen til alle som banker på. En sann leser av Bhagavad Gita kjenner ikke til skuffelser. Han hviler i den evige gleden og freden ut over all forståelse. Den kommer ikke til den skeptiske eller den intellektuelt stolte. Den er reservert for den ydmyke i ånden som tilber henne med full tro og et målrettet sinn. Ingen som har tilbedt henne i denne ånden har kommet skuffet derfra.

I møte med store skuffelser, når jeg står alene og ser ikke en eneste lysstråle av håp, vender jeg meg til Bhagavad Gita. Jeg finner et vers her, og et vers der, og jeg begynner umiddelbart å smile selv midt i overveldende tragedier – og siden de ikke har etterlatt noen synlige arr i meg, skylder jeg det alene til kunnskapen i Bhagavad Gita.

Mahatma Gandhi

Kapittel 1

ARJUNAS SORG

DHRITARASHTRA

1. Hva gjorde sønnene til Pandu og mine folk når de stridslystne samlet seg på den hellige Kurukshetra sletten? Fortell meg Sanjaya.

SANJAYA

2. Etter å ha sett hæren til Pandavaene oppstilt og klare til kamp gikk kong Duryodhana til sin lærer Drona og sa:

DURYODHANA

3. Ærede lærer, du vise disippel, se på denne voldsomme hæren til sønnene av Pandu oppstilt og ledet av Drupadas sønn.
4. Her er helter, mektige bueskyttere, likeverdige med Bhima og Arjuna, Yuyudhana, Virata og Drupada alle med elleve tusen bueskyttere under deres kommando.
5. Dhrishtaketu, Chekitana og den modige kongen av Kashi, Purujit og Kuntibhoja og Saibya – de beste av menn.
6. Den sterke Yudhamanyu og den modige Uttamaujas, sønnen av Subdhara og sønnene av Draupadi, alle ledere av hver deres divisjoner.

7. Kjenn også til, best blant de to ganger-fødte, navnene til dem som er de mest opphøyde blant oss og lederne av hæren min. Disse navngir jeg deg nå til din opplysning.
8. Deg selv, Bhisma, Karna, Kripa og de alltid seirende, Aswatthama, Vikarna og sønnen av Somadatta.
9. Mange andre helter er fast bestemt på å gi opp livene deres for min sak, rustet med ulike våpen, missiler og alle er veltrente til kamp.
10. Vår hær under ledelse av Bhisma er utilstrekkelig, mens deres hær under ledelse av Bhima er tilstrekkelig. Hæren vår under beskyttelse av Bhisma er ubegrenset, mens deres beskyttet av Bhima er begrenset.
11. Uansett posisjonene til hæren, beskytt alltid først og fremst Bhisma.

SANJAYA

12. For å begeistre Duryodhana, utstøtte nå den eldste av Kauravaene, den mektige Bhisma et voldsomt løvebrøl. Etterpå blåste han kraftig i krigshornet laget av en konkylie.
13. Etterfulgt av Bhisma runget en øredøvende larm fra flere konkylier, kuhorn og kraftige trommer ut over slagmarken.
14. Da blåste også Krishna og Arjuna i sine hellige konkylier fra deres storslåtte stridsvogn klar for kamp og forspent med hvite hester.
15. Krishna blåste i konkylie-hornet kalt Panchajanya. Arjuna blåste i et kalt Devadatta. Bhima, den sterke og fryktinngytende, blåste i den store konkylien Paundra.

16. Yudhishthira, den elste av brødrene og kongen blant dem, sønn av Kunti, blåste i konkylien Anantavijaya. Nakula og Sahadeva blåste i Sughosha og Manipushpaka.
- 17 - 18. Kongen av Kashi, en fremragende bueskytter, Shikhandi, de mektige lederne av elleve tusen bueskyttere, Dhrishtadyumna og Virata, den uovervinnelige Satyaki, Drupada og sønnene av Draupadi, og den mektige sønnen av Subhadra, blåste alle i sine horn.
19. Den voldsomme og kaotiske larmen gikk rett til hjertene til alle på Dhritarashtra's side. Både himmelen og jorden rystet i sine grunnvoller.
- 20 - 21. Arjuna, sønn av Pandu med emblemet av en apekatt på krigsflagget vaiende over hodet hans, skuet ut over Dhritarashtra's hær ledet av hans sønn Duryodhana, tok opp buen sin og sa disse ordene til Krishna, jordens Herre.

ARJUNA

22. Krishna, kjør vognen min fram mellom disse to hærene. Slik at jeg kan se dem som står her kamplystne. Jeg må vite hvem jeg må sloss mot.
23. Jeg vil se dem som er samlet her for dette slaget. De som vil gå i krig for og tjene de ondsinnete sønnene av Dhritarashtra.

SANJAYA

24. Slik talte Krishna, da stridsvognen stod plassert midt på slagmarken mellom de to hærene.

25. Stående overfor Bhishma og Drona og alle herskerne over jorden sa han: «Arjuna se alle Kuruene som er samlet her.»
26. I begge hærene så Arjuna fedre, bestefedre, lærere, onkler, brødre, sønner, barnebarn og venner.
27. Synet overvældet ham. Der og da brøt han plutselig sammen, lammet av sorg og fortvilelse.

ARJUNA

28. Krishna, jeg makter ikke synet av mine likemenn her ivrige etter å sloss.
29. Mine lemmer svikter, munnen min blir tørr, kroppen skjelver og håret mitt reiser seg på hodet.
30. Den mektige Gandiva-buen glir ut av hendene mine. Huden brenner over alt. Jeg klarer ikke å holde meg oppreist og sinnet mitt virvler i kaos.
31. Jeg ser dårlige tegn, Krishna. Jeg kan ikke se at det kan komme noe godt ut av å drepe våre likemenn i krig.
32. Jeg har ikke noe ønske om seier, Krishna, eller et kongerike eller nytelser. Til hvilken nytte er et kongerike for oss, kjære venn? Til hvilken nytte er nytelser eller til og med selve livet hvis vi må drepe våre nærmeste?
33. For dem som vi kjemper på vegne av for kongerike, gleder og nytelser har allerede gitt avkall på livet og rikdom.
34. Her er lærere, fedre, sønner, bestefedre, onkler, svigerfedre, barnebarn, svogere og andre slektninger.

35. Disse ønsker jeg ikke å drepe. De kan heller drepe meg. Å bli hersker over de tre verdener eller enda mindre bare over jorden, er ikke verdt det.
36. Hvilken glede kan vi få av å drepe disse sønnene av Dhritarashtra? Det eneste vi vil oppnå ved å drepe disse forbryterne er synd.
37. Derfor skal vi ikke drepe disse sønnene av Dhritarashtra, for hvordan kan vi bli lykkelige ved å drepe vårt eget folk?
38. Deres intelligens er overskygget av grådighet, de ødelegger familiene i samfunnet i deres ondskap og selv de verste synder og grusomheter gjør de mot sine venner.
39. Hvorfor bør vi som tydelig ser ondskapen i denne ødeleggelsen av familien, oppføre oss likedan, når vi heller bør avstå fra å kjempe og vende oss vekk fra en slik synd?
40. I ødeleggelsen av familien forsvinner de religiøse tradisjonene. Når det åndelige grunnlaget ødelegges mister familien og hele samfunnet respekt for det hellige.
41. Når ugudelighet tar over blir kvinnene fordervet. Kastene blander seg og den sosiale orden i samfunnet bryter sammen.
42. Sammenblanding av kastene sender ødeleggerne av familiene rett til helvete. Selv godene fra forfedrenes ofringer vil ikke kunne hjelpe dem.
43. Av disse onde handlingene blir de tidløse religiøse ritualene til kastene og familien ødelagt.

- 44. Dem fra familier hvor den religiøse praksisen er ødelagt, er det uunngåelig at de kommer til helvete i en ukjent tidsperiode.
- 45. Vi er involvert i en stor synd, hvis vi dreper våre likemenn av grådighet og for nytelsene bare av et kongerike.
- 46. Det vil være bedre for meg dersom sønnene til Dhritarashtra dreper meg, ubevæpnet og uten motstand.

SANJAYA

- 47. Etter å snakket på denne måten midt på slagmarken, satte Arjuna seg ned i stridsvognen, kastet buen og pilene og lot seg overvelde av sorg.

«Om morgenen bader jeg intellektet mitt i den overveldende kosmologiske filosofien i Bhagavad Gita, hvor til sammenligning vår moderne verden og dens litteratur virker ynkelig og triviell.»

Henry David Thoreau

Kapittel 2

KUNNSKAPENS YOGA

SANJAYA

1. Til Arjuna som nå var overveldet av sorg og håpløshet med øyne fylt av tårer og i villrede, sa Krishna:

KRISHNA

2. Hvordan har denne forvirrede tilstanden kommet over deg – denne nedtryktheten og uverdigheten, Arjuna?
3. Det passer deg ikke å gi etter for svakhet. Overkom denne ondskapsfulle svakheten i hjertet. Reis deg og kjemp!

ARJUNA

4. Hvordan kan jeg kjempe mot Bhisma og Drona, mine tidligere lærere, verdige av den høyeste aktelse og respekt?
5. Det vil være bedre å tigge om brød for å leve enn å drepe disse mest noble av mestrene. Hvis jeg dreper dem, vil alle mine gleder av rikdom og lyster i denne verden være merket med blod.
6. Jeg klarer ikke å se hva som er best, om vi bekjemper dem, eller de bekjemper oss. Hvordan kan vi fortsette å leve med livene av slike helter og modige sjeler på samvittigheten?

7. Hjertet mitt er overveldet av medlidenhet, sinnet er forvirret av hva som er min plikt. Jeg spør deg. Fortell meg hva jeg må gjøre. Jeg er din disippel. Instruer meg. Jeg søker tilflukt i deg.
8. Jeg kan ikke se at det vil fjerne denne sorgen som brenner meg opp fra sans og samling, selv om jeg skulle oppnå rikdom og være ubeseiret hersker over jorden, og til og med herre over gudene.

SANJAYA

9. Etter å ha talt på denne måten sa Arjuna: «Jeg vil ikke kjempe», og ble taus.
10. Til Arjuna som stod der fortvilet og i villrede mellom de to hærene, sa Krishna med et rolig smil, disse ordene:

KRISHNA

11. Du har sørget for dem det ikke skal sørges for. Den kloke sørger verken for de levende eller for de døde.
12. Det har aldri vært en tid hvor jeg ikke var, heller ikke du og disse krigerne. Ei heller vil vi aldri opphøre å være.
13. Slik sjelen vandrer gjennom barndom, ungdom, alderdom og død og vandrer inn i en ny kropp igjen, ser den vise ingen grunn til å sørge.
14. Sansenes kontakt med objekter som forårsaker varme og kulde, nytelse og smerte har en begynnelse og en slutt. De er forgjengelige – uthold dem med mot, Arjuna.

15. De fremste blant mennesker, upåvirket av disse forandringene, til hvem nytelse og smerte er det samme, er modne for realiseringen av Selvets udødelighet.
16. Det uvirkelige har ingen væren. Det er ingen ikke-væren for det virkelige. Sannheten om begge er blitt sett av dem som kjenner sannheten.
17. Kjenn det som ikke kan ødelegges og som gjennomtrenger alt. Ingen kan ødelegge det uforgjengelige.
18. Kroppene Selvet tar bolig i har en slutt. Selvet er evig, kan ikke ødelegges og kan ikke gripes med fornuft. Derfor kjemp.
19. Den som tror han dreper og den som tror han blir drept, er begge uvitende. Selvet verken dreper eller bli drept.
20. Selvet er ikke født, og vil aldri vil dø. Selvet opphører aldri å være, er evig, uforanderlig og tidløs. Selvet blir ikke drept, når kroppen blir drept.
21. Den som vet at Selvet ikke kan ødelegges, er evig, ufødt og utømmelig, hvordan kan han drepe Arjuna, eller forårsake andre å bli drept?
22. Slik et menneske skifter ut gamle klær og tar på nye, slik kaster Selvet fra seg sine utslitte kroppar og går inn i nye.
23. Våpen kan ikke ødelegge det, ild kan ikke brenne det, vann kan ikke gjøre det vått og vinden kan ikke tørke det.
24. Selvet kan ikke bli såret eller brent, gjøres fuktig eller tørke opp. Det er evig, alt gjennomtrengende, varig, fast og urørlig.

25. Selvet er umanifestert, utenkelig og uforanderlig. Derfor bør du ikke sørge.
26. Selv om du ser på Selvet i en konstant strøm av fødsler og død, bør du heller ikke sørge.
27. Sannelig er døden sikker for det som blir født. Like sikkert er fødsel for det som dør. Derfor, Arjuna, overfor det uunngåelige bør du ikke sørge.
28. Skapninger er umanifestert i begynnelsen, manifestert i midten og umanifestert i deres opphør. Arjuna, hva er det å sørge over?
29. Noen ser det som et under. Andre snakker om det eller hører om det som et under. Likevel uten å forstå.
30. Selvet, det iboende i alles kropper er evig og kan ikke ødelegges eller dø. Derfor Arjuna bør du ikke sørge for noen skapning.
31. Videre er det din plikt ikke å vegre, for ingenting er høyere for en kriger enn en berettiget krig.
32. Lykkelig er den krigeren som kan delta i en slik krig da det er en åpen port til himmelen.
33. Dersom du ikke vil gjøre din plikt og kjempe denne rettfærdige krigen gir du fra deg din berømmelse og begår en stor synd.
34. Din vanære vil bli snakket om for alltid. For den som er blitt æret, er tap av ære verre enn døden.
35. De store hærførerne vil tro at du trekker deg fra kampen av frykt. Dem som hadde høye tanker om deg fra ditt tidligere heltomot vil se ned på deg med forakt.

37. Dersom du dør oppnår du himmelen. Seirer du, vil du nyte jorden. Derfor reis deg Arjuna, fast bestemt på å kjempe!
38. Ved å ha gjort nytelse og smerte, vinn og tap, seier og nederlag til det samme, engasjer deg i kampen for kampens skyld. Da vil du ikke synde.
39. Det som er blitt undervist deg så langt er visdommen i Selv-kunnskap. Hør nå på visdommen i yoga. Den vil frigjøre deg for tilknytningen til handling.
40. Ingen anstrengelser går tapt i denne form for yoga, og det er heller ikke mulig å gjøre skade. Selv litt av denne kunnskapen, selv litt praktisering av denne form for yoga, beskytter deg mot all frykt.
41. Hold fast i en klar beslutning. Unngå de mangegreinete og endeløse tankene til de ubesluttsomme.
42. De ukloke snakker i blomstrende vendinger og fryder seg over kompliserte ord i skriftene.
43. Fulle av begjær ytrer de fagre ord med håp om en ny og bedre fødsel som belønning for deres handlinger i dette livet, mens alle deres religiøse ritualer utføres bare for å oppnå nytelse og makt.
44. For disse, langt fra en lære som denne, er verken disiplinerte eller klar for meditasjon og frigjøring.
45. Vedaene beskriver de tre gunaene, sattva, rajas og tamas. Fri deg fra parene av motsetninger og forbli i sattva, fri fra tanker om eierskap og tilknytning og vær alltid etablert i Selvet.

46. For den som kjenner Selvet er vedaene like mye til nytte som en vannpytt når en flodbølge skyller inn over landet.
47. Du har rett til å handle, men aldri for fruktene. Ikke la fruktene av handlingene være ditt motiv, og heller ikke avstå fra å handle.
48. Gjør handlinger, gi slipp på tilknytning, forbli stødig i yoga og balansert i suksess og tap. Stødighet i sinnet er yoga.
49. Handlingens yoga er lavere enn kunnskapens yoga. Søk tilflukt i visdom. Å handle for fruktene fører til lidelse.
50. Med denne visdommen finnes ikke gode eller onde gjerninger, derfor hengi deg til yoga. Yoga er klokskap i handling.
51. Den vise i besittelse av kunnskap, med avkall på fruktene av sine handlinger, frigjort fra lenkene av fødsel og død, går til tilstanden ut over all ondskap.
52. Når intellektet hever seg over sumpen av illusjoner blir du upåvirket av hva som har blitt hørt og hva som enda ikke er hørt.
53. Når du forblir urørlig og stødig i Selvet, vil du oppnå Selvrealisering.

ARJUNA

54. Hva kjennetegner en med stødig visdom og som har smeltet sammen med det høyeste stadiet? Hvordan snakker han, hvordan sitter han, hvordan går han?

KRISHNA

55. Den som er fullstendig frigjort fra alle sinnets begjær og er tilfreds i Selvet har stødig visdom.
56. Den hvis sinn ikke blir forstyrret av motstand og ulykker, som i velstand ikke higer etter nytelse, som er fri fra tilknytning, frykt og sinne er vis.
57. Den som i alle situasjoner er uten tilknytning, upåvirket av godt eller dårlig og verken triumferer over seier eller mister mot over tap – hans visdom er sikret.
58. Slik en skilpadde trekker benene til seg og inn i skallet, trekker den vise sansene vekk fra sanseobjektene.
59. For den som ikke gir næring til sansene, vandrer sansene tilbake til Selvet, og lar lengselen være igjen. Lengselen forlater ham i møte med Selvet.
60. De turbulente og kaotiske sansene, forstyrrer med en voldsom kraft sinnet av selv den vise, selv om han strever med å kontrollere dem.
61. Brakt alle sansene og begjær under kontroll, bør han være stødig og fastholde meg. Den er stødig i visdom som har sansene under kontroll.
- 62 - 63. Når du dveler ved objekter oppstår tilknytning. Fra tilknytning fødes begjær. Når begjær ikke blir møtt oppstår sinne. Fra sinne oppstår forvirring. Fra forvirring oppstår tap av minne. Fra tap av minne ødelegges skjelneevne. Fra ødelagt skjelneevne går livet til grunne.

64. Den disiplinerte ferdes blant objekter med sansene i sjakk. Fri fra både tiltrekning og aversjon oppnås fred.
65. En slik fred fjerner all smerte. Intellektet til den rolige til sinns blir raskt stødig.
66. Det er ingen kunnskap om Selvet hos den ustødige. Det er ingen meditasjon, og hos den ikke-mediterende ingen fred. Til dem uten fred – hvordan kan det være lykke?
67. Sinnet som følger etter de skiftende sansene mister skjelneevne slik en vind fører en seilbåt over havet.
68. Derfor har den som behersker sine begjær overfor nytelsen i sanseobjekter stødig kunnskap.
69. Når den uten kunnskap går i søvne, holder den selvkontrollerte seg våken. Dagen for den uten kunnskap er natt for den vise som ser.
70. Den oppnår fred hvor alle begjær renner ut slik alt vann renner ut i havet. Det fylles fra alle kanter, men havet forblir uforandret. Men ikke for den som begjærer sine begjær.
71. Den oppnår fred som gir avkall på alle begjær, ferdes fritt uten lengsler og uten følelsen av meg eller mitt.
72. Dette er det guddommelige stadiet. I oppnåelsen av dette er ingen lenger forvirret. Etablert i Selvet, selv i slutten av livet, oppnås enhet med Brahman.

Kapittel 3

KARMA YOGA

ARJUNA

1. Hvis du sier at kunnskap er overlegen handling. Hvis det er sant, hvorfor oppfordrer du meg til å gjøre disse grusomme handlingene?
2. En slik motsetning virker forvirrende. Fortell meg hva som er best. Hvilken vei til frigjøring bør jeg følge?

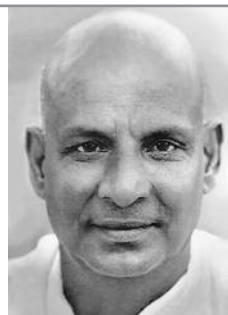
KRISHNA

3. I denne verden fines det en todelt vei. Som jeg har sagt før, veien av kunnskap for jnana-yogiene og veien av handling for karma-yogiene.
4. Handlingsløshet oppnås ikke ved å avstå fra å handle, og heller ikke gjennom forsakelser og avkall oppnås perfeksjon.
5. Ingen kan selv i et eneste øyeblikk forbli uten å handle. For alle er skapt til å handle ut fra kvalitetene i deres natur.
6. Den som kontrollerer organene for handling, men lar sinnet fortsatt dvele ved sanseobjekter er forvirret og en hykler.
7. Den som kontrollerer sansene gjennom sinnet, og gjør karma yoga, uten tilknytning, gjør framskritt.

8. Gjør din plikt som du er bundet til, fordi handling er overlegent i forhold til ikke å handle. Selv å ta vare på kroppen er ikke mulig uten å handle.
9. Verden er bundet av handlinger utenom dem utført som ofringer, derfor Arjuna gjør handlinger som ofringer, fri fra all tilknytning.
10. I begynnelsen skapte Ishvara menneskeheten sammen med ofringer og sa: «Gjennom dette skal dere oppnå rike liv. La dine begjær forenes av denne holdningen, slik en ku gir næringsrik melk.»
11. Med dette gir du næring til gudene, og devaene gir næring til deg. Ved å gi næring til hverandre vil du oppnå det høyeste gode.
12. Når devaene gis næring gjennom ofring vil de gi deg objektene for dine begjær. Men nyter du objektene uten å ofre noe tilbake er du en tyv.
13. Den rettskafne som spiser restene av ofringene er fri fra all synd, men den som lager mat kun for sin egen tilfredsstillelse, spiser synd.
14. Fra regn kommer mat og fra mat kommer alle skapninger. Fra ofringer født av handling kommer regn.
15. Vit at handling kommer fra Brahman og Brahman kommer fra det uforgjengelige. Derfor hviler den alle tilstedeværende Brahman alltid i ofring.
16. Den som ikke følger dette hjulet av ofring har et syndig liv av sansemessig nytelse og lever forgjeves.

*Velsignet er den som studerer Gitaen daglig!
Dobbelt velsignet er den som lever i ånden av
Gitaen. Tredobbelt velsignet er den som har
realisert kunnskapen i Gitaen og oppnådd
Selv-kunnskap.*

Swami Sivananda

Etterord

Av Christian Paaske

Essensen av Bhagavad Gita kan uttrykkes i én setning: *Jeg er det*. Det kan virke uforståelig – det trenger en utdypende forklaring. Det unike med Bhagavad Gita og den vediske kunnskapstradisjonen den springer ut fra, og som dette utsagnet uttrykker, er forestillingen om *ikke-dualisme*. Det vil si at det er ingen adskilthet.

Det finnes kun én virkelighet, og jeg er denne virkeligheten. Det finnes ikke noe ståsted utenfor virkeligheten som verden kan observeres fra, men jeg *er* verden. Dette er ikke egoet som har gått berserk, men en forståelse av at egoet er som en bølge på havet i forhold til bevisstheten – den jeg egentlig er. Bølgen er del av havet, og det er ingen adskilthet mellom havet og bølgene, det er begge deler vann.

Dette nærværet og tilstedeværelsen av min egen oppmerksomhet, er det nærmeste av det nære. Det er det som aldri forandrer seg i en alltid forandrende verden, men blandes sammen med opplevelsene.

Denne sammenblandingen av *subjektet*, den jeg egentlig er, og *objektene* av opplevelser er vår grunnleggende eksistensielle *uvitenhet* og årsak til all lidelse. Det er årsaken til *dualisme* og hvorfor vi opplever oss selv å være adskilt fra andre mennesker, omgivelsene, verden og med en grunnleggende ensomhetsfølelse og følelse av mangel til følge.

Denne form for dualisme er en mental konstruksjon. Det er en misforståelse og uvitenhet om hvem jeg egentlig er. Det finnes kun en måte å fjerne uvitenhet og det er gjennom kunnskap. Målet er å frigjøre seg fra denne uvitenheten og forstå min sanne natur.

Bhagavad Gita leverer denne kunnskapen. Problemet er imidlertid at det er ikke nok å forstå dette intellektuelt. Uvitenheten eller identifikasjonen med å være denne adskilte personen med en kropp, person-

lighet, tanker, følelser, relasjoner, kjønn, alder og et sted å bo, er så grunnfestet i psyken at den lar seg ikke fjerne selv om en blir presentert for denne kunnskapen. Prosessen må gå dypere, hvor kunnskapen går fra forståelse til *realisering*. Det krever at sinnet blir så klart at det forstår like klart som at himmelen er blå, at *jeg er det*. Det er den *direkte* veien av kunnskap.

Mange underviser i dag i ikke-dualisme og denne forståelsen. For de fleste er dette til liten nytte bortsett fra en viss intellektuell tilfredsstillelse og et perspektiv på åndelig utvikling, men med liten relevans for hvordan vi lever våre liv og en konkret åndelig praksis. *Selvrealisering gjennom den direkte veien av kunnskap krever kvalifikasjoner*. De beskrives flere ganger i teksten i forskjellige varianter, som her fra det 13. kapittelet:

Ydmykhet, ikke-skade, tilgivelse, sannferdighet, respekt for ens lærer, renhet, stødighet og disiplin. Likegyldighet overfor sansenes objekter, fravær av egoisme og refleksjon over lidelsens unngåelige natur gjennom fødsel, sykdom, smerte, alderdom og død. (13:8-9)

Dybden og omfanget av disse vilkårene bør gjøre det klart at de aller fleste av oss har et temmelig stort forbedringspotensial bare for å komme i nærheten av disse kvalifikasjonene. De aller fleste av oss er alt for fastlåst i dualisme, i vår selvsentrerte livsstil, selvhøytidelighet, forfengelighet og med en kaotisk strøm av lyster, begjær og preferanser.

Alt vi foretar oss fra morgen til kveld er for å oppnå mest mulig tilfredsstillelse og unngå ubehag og smerte. *Begjær og frykt* er drivkreftene i livets hamsterhjul av lengsler og tilfredsstillelse i en ustoppelig runddans uten varig tilfredshet. Ikke bare i dette livet, skal vi tro Bhagavad Gita, men i liv etter liv.

Denne konstante følelsen av mangel driver oss fra den ene opplevelsen til den neste, i håp om å finne lykken i enden av regnbuen. Når vi ikke lenger finner tilfredsstillelse i den ytre materielle verden blir

vi gjerne åndelige søkere på jakt etter indre opplevelser i håp om at det løser problemet. Det bare forsterker problemet fordi frigjøring er ikke en opplevelse, men forståelse.

Det er en misforståelse å søke etter opplevelser og resulterer i en form for *åndelig materialisme*. Det er nemlig ikke personen som blir frigjort, men jeg, i betydningen av bevissthet, er fri fra den personen jeg tror jeg er. Det er altså ikke egoet som blir frigjort, men bevissheten, den jeg egentlig er – har alltid vært og er fri fra identifikasjonen og illusjonen med å være en bestemt person. Slik sett er frigjøring egoets ultimate skuffelse.

Det unike med Bhagavad Gita er at det tar konsekvensene av at de færreste er klar for den direkte veien av kunnskap og introduserer derfor en *indirekte* vei for dem fortsatt i en dualistisk verden. Det skjer allerede i kapittel to hvor Krishna som her, presenterer konklusjonen først, men når han forstår at dette ikke blir oppfattet, presenterer han en annen metode.

Det er derfor to veier til frigjøring, den direkte veien av kunnskap og den indirekte veien av handling. Det er kun kunnskapens vei som frigjør. Den indirekte veien er derfor en forberedelse til å kunne forstå denne kunnskapen.

Ved flere anledninger diskuteres det hvilken er den beste, men faktum er at de er forbundet og uadskillelige. Eller som teksten uttrykker det:

Den som ser ikke-handling i handling, og handling i ikke-handling er vis. (4:18)

Bhagavad Gita er derfor både ikke-dualistisk og dualistisk. Det dualistiske perspektivet er det mest interessante og relevante fordi det henvender seg til der hvor de fleste av oss er. Det er slik sett en direkte og *praktisk håndbok* for en åndelig praksis med anvisninger på hvordan vi kan bli kvalifisert for kunnskap og dermed fri.

Universell gyldighet

Bhagavad Gita er en av verdenslitteraturens mest berømte dialoger. Det er en lignende bautastein i indisk kultur som Bibelen er i vår. Bhagavad Gita er en av hinduismens viktigste skrifter. Det er likevel et skrift basert på en kunnskap eldre enn hinduismen og langt mer filosofisk enn religiøs. For mange hinduer er det en religiøs tekst fordi de leser tro og tilbedelse inn den. En dypere forståelse gjør det likevel klart at det er ingenting å tro på her, men er snarere en invitasjon til kunnskap, refleksjon og selverkjennelse.

Bhagavad Gita har derfor universell gyldighet og mange langt ut over Indias grenser har latt seg inspirere av denne levende kilden av tidløs visdom og fortsatt krystallklar og relevant i vår tid. Den første oversettelsen til engelsk kom i 1785. Siden har vestlige forfattere, filosofer og tenkere forstått dybden og verdien i dette enestående verket. *Hermann Hesse, Henry David Thoreau, Aldous Huxley, Rudolf Steiner, Robert Oppenheimer og Albert Einstein* for å nevne noen. I dag finnes bare på engelsk over 40 oversettelser. Fra verdens åndelige fyrtårn er Bhagavad Gita en av Indias mange gaver til verdenskulturen, og noen vil mene den største.

Kunnskapen i Bhagavad Gita kan føres tilbake til *vedaskriftene* fra den vediske kulturen minst 1500 år før vår tidsregning. Her finnes røttene til så vel hinduisme og buddhisme og med fellestrekk og slekt-skap også til jødedom, kristendom og deler av gresk filosofi.

De færreste vil kunne ta Bhagavad Gita på strak arm uten en viss innføring i begreper, kontekst og innhold. Kommentarlitteraturen til Bhagavad Gita er derfor omfattende. Her er lagt vekt på å la teksten tale mest mulig for seg selv og kun utdype og forklare noen av de mest sentrale begrepene, temaene og forestillingene.

Bhagavad Gita betyr, *Herrens hellige lovsang*. Den er fordelt på 18 kapitler og 700 korte vers. Hvert kapittel kan stå for seg og er ofte gjentakelser av hovedtemaene i ulike varianter. Samtidig er det en viss utvikling fra begynnende uvitenhet til klarhet og forståelse.

Bhagavad Gita er forfattet før bøker ble allemannseie. Teksten er derfor komprimert til et minimum for å kunne læres utenat. Flere av versene har også karakter av affirmasjoner og mantra beregnet på å kunne reflekteres over og mediteres på. Teksten er nærmest i stikkordsform og blir ofte brukt som utgangspunkt for inspirasjon og utdypning fra en lærer. Slik sett inngår Bhagavad Gita i en hovedsakelig *mundtlig tradisjon* formidlet fra lærer til elev gjennom en ubrutt kunnskapstradisjon fra vedaenes opprinnelse.

Vedanta

Skriftlig formidling og tolkning av de åndelige delene av de vediske skriftene kalles for *Upanishadene*. Bhagavad Gita er blant de viktigste og mest kjente og regnes som en upanishade. Vedaskriftene er en omfattende samling av tusenvis av vers formidlet fra meditative tilstander og indre klarsyn. Ingen gjør krav på forfatterskapet av disse skriftene. De anses snarere som kanalisert kunnskap fra høyere bevissthetsplan. De er en bruksanvisning for livet fra bevisstheten selv, uten å falle for fristelsen av en dogmatisk oppfattelse eller annen enerett på sannheten.

Vedaskriftene er de eldste indiske tekstene vi kjenner. De omhandler alle livets forhold inndelt i fire tema; *dharma*, *artha*, *kama* og *moksha*.

Dharma er riktig levevis. Det er å handle i overensstemmelse med naturens orden, være sann mot seg selv og gjøre det som er moralsk riktig til enhver tid. De fleste moralske valg er opplagte ut fra universelle etiske verdier som ikke å *skade*, *lyve* eller *stjele*. De er universelle, trenger ikke læres, men er selvinnsynende fordi ingen liker å bli skadet, løyet til eller bestjålet. Enkelte moralske valg kan være situasjonsbestemt og *dharma* kan gjerne kalles Guds vilje. Det finnes også en personlig *dharma* hvor det i følge Bhagavad Gita er bedre å leve sitt eget liv dårlig, enn å leve andres liv godt.

Artha er trygghet og vårt mest grunnleggende behov. Vedaene gir anvisninger på en lang rekke temaer som blant annet samfunnsorden, lover, politisk styre, arkitektur og medisin for å skape trygge levekår.

Når grunnmuren i behovspyramiden er sikret med inntekt, klær på kroppen, tak over hodet og mat på bordet melder behovene seg for underholdning, nytelse og adspredelse – det er *kama*. Mange kjenner dette ordet fra Kama sutraene – den vediske kulturens bidrag til elskovskunsten. Språk, musikk, litteratur og matlagning er andre kunnskapsområder for å gjøre livet behagelig og del av den vediske kunnskapen.

Livet består imidlertid av tre begrensninger: *Den ene at du ikke alltid kan få det du vil ha. Den andre at du skal dø og den tredje at du lever et liv du ikke forstår.* Å overkomme disse begrensningene er frihet. Det er *moksha*.

Dharma og moksha kalles *vedanta*. Det betyr slutten på vedaene. *Ved*, betyr kunnskap. *Anta*, betyr slutten av. Mer ambisiøst kan vedanta også bety slutten på kunnskap. Den åndelige søken opphører. En er ikke lenger en åndelig søker etter å ha oppdaget vedanta. Det er en komplett kunnskap. Det er ingenting etter vedanta annet enn den ultimate frigjøring fra livets tre begrensninger. Bhagavad Gita adresserer dharma i form av hvordan å handle riktig og moksha for hvordan å oppnå frigjøring eller Selv-realisering.

Historien

Den vediske kulturen ble etterfulgt av *den puraniske perioden* omtrent 500 år før og etter vår tidsregning. Store deler av den vediske kunnskapen ble her popularisert i episke fortellinger som *Ramayana* og *Mahabharata*, med en sterk innflytelse på indisk kultur, moralske verdier, normer og de fleste inderes mytologiske og religiøse univers.

Det omfattende hinduistiske guderegalleriet kommer også fra denne perioden: Ganesh med elefanthode, yogien Shiva, den brystfagre Laxmi, gudinnen for overflod, Durga for beskyttelse, ridende på en tiger, Kali med en halskjede av hodeskaller, apekatten Hanuman og mange andre. Denne vrimmelen av gudeskikkelser er den vediske kunnskapen uttrykt i religiøse symboler ofte med en kompleks og dypere mening.

Hvem er Ganesh?

Dette menneskebarnet med elefanthode er sønn av Shiva og Parvati. En gang kom Shiva hjem etter å ha meditert i tusen år på en fjelltopp. Uvasket og skitten kom han ikke lenger enn til slottsporten fordi Ganesh nektet å slippe ham inn. Shiva var ikke klar over at det var hans egen sønn som var blitt født mens han var borte. I raseri hugget han hodet av gutten. Parvati kom styrtende og kommanderte ham å finne et nytt hode. En sovende elefant i veikanten gjorde nytten. Shiva hogg av hodet og plasserte det på sønnen. Han kom til live og slik oppstod Ganesh.

Elefanten symboliserer kunnskap og visdom. For å tilegne seg kunnskap må det gamle hodet fjernes. En må dø fra sin uvitenhet og gjenoppstå fra de døde med ny bevissthet i transformasjonen av Selvrealisering.

Historien finnes i flere varianter. Osiris i egyptisk religion eller Jesus i kristendommen, begge gudesønner som gjenoppstod fra de døde.

Ganesh er først og fremst et symbol på Selvet. Derfor har han også en stor mage i likhet med flere buddhaer, for å vise at bevisstheten er hel, komplett og rommer alt.

Ved en anledning tilbyr Vyasa å fortelle Ganesh alle vedaene og ber ham ta notater uten stans. Når han går tom for blekk, brekker han av den ene støttannen og skriver videre med den. Kun en tann henviser til ikke-dualisme. Likedan at Ganesh sitter på kun den ene foten.

Ved foten sitter det en liten mus eller rotte. Gnagere viser begjær og grådighet. Plassert ved foten illustrerer at Ganesh har kontroll på disse kreftene i sinnet.

Ganesh er også et symbol på styrke og kraften til å overkomme motstand og problemer. Det skal mye til for å stoppe en elefant. Et vift med snabelen rydder de fleste forhindringer av veien. En elefant som åndelig symbol rommer også kvaliteter som tålmodighet, jordnærhet, klokskap, kraft, langt liv, godhet, fasthet og stabilitet.

Mahabharata er en flere tusen sider lang dramatisk fortelling om intriger, sammensvergelses, heltemot, moral og innbyrdes stridigheter innenfor ulike greiner av en kongefamilie. Etter alle forsøk på fredelige løsninger er krig blitt siste utvei. Hærene fra begge sider møtes på slagmarken klar til kamp. Før det store slaget spør Arjuna som leder den ene hæren Krishna til råds. Dialogen som følger er Bhagavad Gita og utgjør ett kapittel av Mahabharata.

Bhagavad Gita er for lengst blitt skilt ut fra Mahabharata og leses for det meste som et selvstendig verk. Mahabharata gir en dypere forståelse av bakgrunnen for dialogen mellom Krishna og Arjuna. Det er god lesning, en spennende fortelling og bidrar til en større forståelse og kjennskap til de ulike personene i Bhagavad Gita.

Krigen

Bharat er det opprinnelige navnet på India. Et av kongedømmene ble i følge fortellingen i sin tid styrt av kongen Pandu. Ved et uhell kom han til å drepe et rådyr i skogen engasjert i elskovsakten. Rådyret var imidlertid en inkarnert yogi som følgelig forbannet Pandu. Fra nå av måtte han leve i seksuell avholdenhet – hvis ikke ville han dø. I et svakt øyeblikk klarte han ikke holde seg fra den vakre dronningens soveværelse, forbannelsen gikk i oppfyllelse og han døde. Pandu hadde fem sønner, Yudhishtira, Bhima, Arjuna, Nakula og Sahadeva. Ingen av dem var gamle nok til å overta tronen, så den blinde onkelen deres *Dhritarashtra* styrte i deres sted inntil den eldste av brødrene, Yudhishtira, ble klar til å overta tronen.

Dhritarashtra hadde hundre sønner. *Duryodhana* var den eldste av dem. Allerede fra barndommen var han sjalu på fettrene sine og da tiden nærmet seg for deres overtakelse ble det konspirert i kulissene for å gi kongemakten til Duryodhana isteden. Den blinde kongen forstod hvilken urett som var i ferd med å skje, men favoriserte likevel sønnene sine og var blind også for Duryodhanas mange skitne knep.

Yudhishtira var imidlertid svak for terningspill. Under en stor fest hvor det var blitt spist og drukket ble han utfordret til å spille. Ter-